

2040. GADS, NGKS ODISEJA NĀKOTNES GAISA KAUKAS SISTĒMA

Ronana Leglē (Ronan Le Gleut) un Elēnas Konvejas-Murē (Hélène Conway-Mouret)
informatīvais ziņojums Ārlietu, aizsardzības un bruņoto spēku komisijas vārdā

Informatīvais ziņojums Nr. 642 (2019.-2020. gads)

Nākotnes gaisa kaujas sistēmas (NGKS) programma ir nepieciešama Francijas, Vācijas un Spānijas kara aviācijas atjaunināšanai pēc 2040. gada, kad beigsies kaujas lidmašīnu "Rafale" un "Eurofighter Typhoon" izmantošana. Šī sistēma ir būtiska arī **Eiropas aizsardzības stratēģiskās autonomijas un tehniskā un rūpnieciskā pamata saglabāšanai**.

Jaunas paaudzes gaisa kaujas sistēmas izveide, ko veicam kopīgi ar mūsu vācu un spāņu partneriem, ļaus iegūt labākas tehnoloģijas un stāties pretim nākamajās desmitgadēs iespējamajiem draudiem.

Ziņojuma autori ir noteikuši četrus galvenos jautājumus, kas risināmi NGKS programmai: 2021. gada sākumā uzsākt jaunu darbības posmu, panākot, ka programma vairs nav pārtraucama; palīdzēt risināt problēmas, kas sagaidāmas periodā no 2040. līdz 2080. gadam (paredzamais NGKS programmas darbības ilgums); padarīt rūpniecisko sadarbību pēc iespējas efektīvāku, izvairoties no šķēršļiem, ar kuriem ir nācies sastapties daļai no iepriekšējām sadarbības programmām; ņemt vērā Eiropas dimensiju, kā arī konkurējošās programmas "Tempest" pastāvēšanu. Saistībā ar katru no risināmajiem jautājumiem ziņojuma autori piedāvā konkrētus priekšlikumus.

1. LĪDZ 2021. GADA VIDUM PADARĪT NGKS PROGRAMMU PAR NEPĀRTRAUCAMU

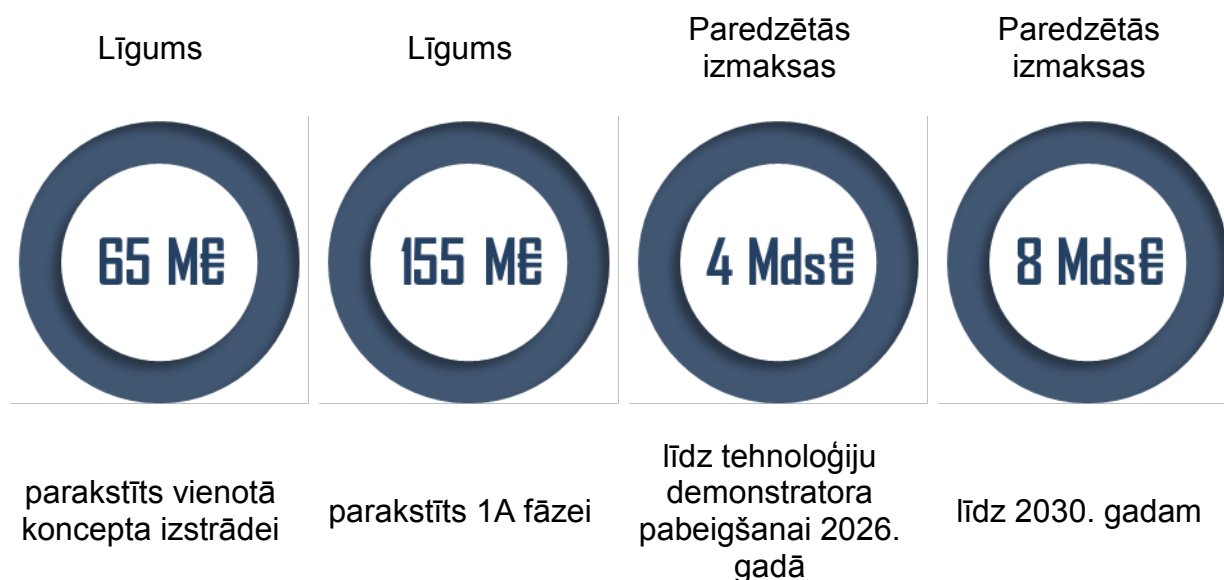
NGKS ir būtiska un strukturējoša nozīme attiecībā uz nākamajām desmitgadēm. Tai šobrīd atvēlētie līdzekļi – 65 miljonu eiro vērts pirmais līgums, kas paredzēts vienotā koncepta izpētei un kam sekos otrs līgums 155 miljonu eiro vērtībā tehnoloģiju demonstratora izstrādes 1A fāzei, – tomēr nav pietiekami, lai novērstu jebkādas projekta pārtraukšanas iespējas. Sarunas, kuru rezultātā tika panākta Francijas un Vācijas vienošanās par programmas pirmo fāzi, prasīja daudz pūļu. Ir jāuzmanās, lai programma nenonāktu strupceļā vai netiktu būtiski aizkavēta. Šajā kontekstā nākamie divpadsmit mēneši būs izšķiroši, lai panāktu jaunu vienošanos par tādiem jautājumiem kā rūpnieciskais īpašums un pīlārs "neredzamība radariem", kā arī paātrinātu programmas īstenošanu.

1. priekšlikums. Dot priekšroku kopēja ietvarlīguma parakstīšanai 2021. gada sākumā, lai turpinātu NGKS tehnoloģiju demonstratora izstrādi līdz 2025.–2026. gadam, nevis atsevišķu līgumu slēgšanai, kas prasītu politisku apstiprināšanu katrā no reizēm.

2. priekšlikums. Uzlabot saprašanos starp visiem trim partneriem; izstrādāt un publicēt "kopīgu aizsardzības rūpniecisko stratēģiju", kurā būtu iekļauts kopīgo projektu provizorisks plānojums.

3. priekšlikums. Mudināt visus trīs partnerus paātrināt NGKS izstrādes darbu grafiku, lai tos iekļautu ekonomikas atveseļošanas plānos periodam pēc koronavīrusa Covid-19. Tādējādi paredzēt programmas pabeigšanu pirms 2040. gada.

4. priekšlikums. Aicināt Vāciju parakstīt ar partnervalsti Spāniju savstarpēju vienošanos, līdzīgu jau iepriekš ar Franciju parakstītajai, par bruņojuma eksportu.

2. ATTĪSTĪT NEPIECIEŠAMĀS TEHNOĻIJAS, LAI 2040. GADĀ NGKS BŪTU PATIESI REVOLUCIONĀRA

NGKS ir jāaizstāj pašreizējās gaisa kaujas sistēmas ("Rafale" un "Eurofighter"), sākot ar 2040. gadu, un jākalpo līdz 2080. gadam vai ilgāk. Ātrums, ar kādu attīstās tehnoloģijas kara aviācijas, mākslīgā intelekta, datu apmaiņas, taktiskā datu mākoņa, elektroniskā kara un superātro kaujas raķešu jomā, kā arī mūsu galveno pretinieku un sabiedroto centieni attīstīt arvien efektīvākas sistēmas, liek jau tagad domāt par nākotni pēc 2040. gada. Ir svarīgi, lai jaunizstrādātā kaujas sistēma nebūtu novecojusi jau tās darbības uzsākšanas brīdī. Šīs programmas ietvaros ir jāņem vērā arī mākslīgā intelekta ētiskais un tiesiskais aspekts.

5. priekšlikums. Uzskatīt mākslīgo intelektu par "transversālu NGKS pīlāru", kas jāattīsta, paredzot tam visplašāko iespējamo piemērošanas jomu. Atjaunot starptautiskās diskusijas par letālu autonomo ieroču sistēmām (LAWS), lai izveidotu skaidru, ētikas normām un starptautisko humanitāro tiesību principiem atbilstošu tiesisko regulējumu.

6. priekšlikums. Pīlāru "taktiskais datu mākonis" uzskatīt par prioritāru tādā pašā mērā kā lidmašīnu un dzinēju. Jau tagad gatavot NGKS taktiskā datu mākoņa integrēšanu komandvadības sistēmā (CIS) "Scorpion".

7. priekšlikums. Veikt nepieciešamos ieguldījumus, lai tehnoloģiju demonstrators, ko paredzēts izveidot līdz 2026. gadam, varētu saņemt dzinēju M88 ("Rafale" motoru) vai dzinēju, kas izstrādāts, šo motoru attīstot tālāk.

8. priekšlikums. Tiekies uz visaugstāko iespējamo efektivitāti, vienlaikus jau no pirmsākumiem iekļaujot NGKS programmā vides apsvērumus.

5. pīlārs – saskaņotība starp pīlāriem un simulācija

Vadošie uzņēmumi: "Dassault", ADS, SAFRAN, MTU

3. EFEKTĪVAI UN LĪDZSVAROTAI RŪPNIECISKAJAI SADARBĪBAI

Ņemot vērā atsevišķu aizsardzības starptautiskās sadarbības programmu (piemēram, A400M) pieredzi, NGKS programmai ir izveidota spēcīga rūpnieciskā struktūra. To veido septiņi pīlāri: lidmašīna, dzinējs, "remote carriers" (jaunas paaudzes droni), taktiskais datu mākonis, simulācija / saskaņotība un drīzumā – neredzamība radaru un sensori. Katram no pīlāriem ir noteikts vadošais uzņēmums un galvenais partneris. Francija var rēķināties ar pirmā lieluma aizsardzības rūpniecības uzņēmumiem, kas jau ir pierādījuši savas prasmes galvenajās jomās, uz kurām attiecas šī programma. Taču, lai nodrošinātu kopējo rūpniecisko līdzsvaru, nedrīkst aizmirst programmā paredzēt vietu arī apakšuzņēmējiem. Turklāt ir arī jāsakārto rūpnieciskā īpašuma jautājums atbilstoši 2019. gada decembra Francijas-Vācijas nolīgumā jau apstiprinātajiem pamatprincipiem.

9. priekšlikums. Visā NGKS programmas darbības laikā ievērot "labākā sportista" principu ("Best athlete" princips: savu kompetenci jau pierādījušais kļūst par vadošo uzņēmumu), lai izvairītos no programmā A400M pieļautajām kļūdām, vienlaikus sekojot, lai programmā būtu iespēja piedalīties Francijas mazajiem un vidējiem aizsardzības nozares uzņēmumiem.

10. priekšlikums. Nostiprināt partnervalsts Spānijas pozīcijas pīlārā "sensori".

11. priekšlikums. Intelektuālā īpašuma jomā aizsargāt rūpniecības uzņēmumu iepriekš uzkrātās zināšanas un tehnoloģijas ("background"). Paredzēt projekta attīstības gaitā izstrādāto tehnoloģiju ("foreground") līdzsvarotu izmantošanu – katrai no dalībvalstīm garantēt iespēju uzturēt un attīstīt NGKS pēc tās darbības uzsākšanas, kā arī nodrošināt inovāciju pienācīgu aizsardzību.

12. priekšlikums. Iekļaut ONERA (Francijas Nacionālo aerokosmisko studiju un pētījumu biroju) NGKS programmā atbilstošā līmenī, ņemot vērā šīs iestādes izcilās kompetences kara aviācijas jomā. Mudināt rūpniecības uzņēmumus izmantot ONERA kā apakšuzņēmēja pakalpojumus.

4. PIEŠĶIRT NGKS PROGRAMMAI EIROPAS DIMENSIJU

Šobrīd NGKS programma ir Francijas, Vācijas un Spānijas kopprojekts, taču iespējas rast sinerģiju ar Eiropas aizsardzības instrumentiem, kā arī mērķis panākt tās eksportējamību noteikti vedinās domāt par sadarbības paplašināšanu, kad būs pienācis tam piemērots brīdis. Turklāt nebūtu prātīgi neņemt vērā programmu "Tempest".

13. priekšlikums. Nākamajos NGKS programmas posmos (pēc 2026. gada) centies to paplašināt, iekļaujot vēl citas Eiropas valstis. Tad arī attīstīt sinerģijas ar Eiropas aizsardzības instrumentiem (Eiropas aizsardzības rūpniecības attīstības programmu (EDIDP), Pastāvīgo strukturēto sadarbību (PESCO), Eiropas Aizsardzības fondu (EDF)) jo īpaši tādēļ, lai izstrādātu Eiropas savstarpējās izmantojamības standartus.

14. priekšlikums. Ņemt vērā to, ka paralēli NGKS pastāv konkurējoša programma "Tempest" un ka abu programmu vienlaicīga pastāvēšana apgrūtina Eiropas aizsardzības tehniskā un rūpnieciskā pamata (EDITB) izveidi.

<p>Ārlietu, aizsardzības un bruņoto spēku komisija http://www.senat.fr/commission/etr/index.html 15 rue de Vaugirard 75006 Paris - secretariat-affetra@senat.fr Informatīvā ziņojuma līdzreferenti</p>	
 <p>Ronans Leglė kungs (<i>Ronan Le Gleut</i>) senators, pārstāv ārpus Francijas dzīvojošos Francijas pilsoņus (Frakcija <i>Les Républicains</i> (Republikāņi))</p>	 <p>Elėna Konvejas-Murė kundze (<i>Hélène Conway-Mourėt</i>) senatore, pārstāv ārpus Francijas dzīvojošos Francijas pilsoņus (Sociālistu un republikāņu frakcija)</p>

